

Література

1. Божкова В. В. Застосування некомерційного маркетингу на муніципальному та регіональному рівнях. *Маркетинг и реклама*. — 2005. — № 9. — С. 38–43.
2. Котлер Ф., Асплунд К., Рейн І., Хайдер Д. *Маркетинг міст*.// Серія «Книги Стокгольмської школи економіки». 2005.
3. Dobrianska V., Proskura V. *Marketing measures for forming the image of the administrative area*. Фаховий збірник наукових праць національного авіаційного університету «Проблеми системного підходу в економіці». Випуск 4 (79) / 2019

УДК 336.748

*Н.С. Степаненко, студентка,
В.П. Дубіщев, д.е.н., професор
Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»*

ІНФЛЯЦІЙНІ ПРОЦЕСИ В УКРАЇНІ: ПРИЧИНИ ТА НАСЛІДКИ

Інфляція – це одна з найбільш гострих проблем сучасного розвитку економіки в багатьох країнах світу, яка негативно впливає на всі сторони життя суспільства. Гострою проблемою інфляція залишається для України.

В економіці інфляція проявляється як тривале зростання загального рівня цін, що відображує зниження купівельної спроможності грошової одиниці. Основним показником, за допомогою якого вимірюється інфляція в країні, є коефіцієнт інфляції, або індекс споживчих цін, він характеризує загальну зміну цін на товари і послуги у поточному періоді порівняно з минулим. У 2022 році інфляція прискориться до 30%, а економіка скоротиться на майже 32% через руйнівні наслідки повномасштабної війни росії проти України. За даним Держкомстату, у 2022 р. продукти в Україні подорожчали на 25%. Лідерами здорожчання є фрукти (60,2%), овочі (58,5%), риба (33,1%), хліб (29%) і цукор (27,9%). Щодо алкогольних і тютюнових виробів, ціни на них із початку року збільшилися, відповідно, на 23,6% і 13,3%.

Слід відзначити, що ще до початку війни економіка України зазнавала впливу таких немонетарних чинників інфляції як зростання світових цін на енергоносії та інші сировинні товари, епідеміологічні втрати, запровадження ринкового ціноутворення в енергетиці. Зокрема, у лютому 2022 року річне зростання цін промислових товарів досягло рекордного за останні 27 років значення – 66%, в т. ч. послуги електро-, газо- та теплопостачання подорожчали в 2,5 разу, вартість сирової нафти і природного газу – в 2,1 разу, кам'яного вугілля – в 2,3 рази, продуктів нафтоперероблення – в 1,6 разу, продукції хімічної промисловості – в 1,5 разу [1].

Основними причинами прискорення інфляції залишаються наслідки повномасштабної війни росії проти України:

- руйнування виробництв;
- порушення ланцюгів постачання та логістики;
- збільшення виробничих витрат бізнесу;
- рівень і швидкість міграції (фактор попиту та забезпечення виробництва трудовими ресурсами).

Унаслідок прискореної інфляції руйнується продуктивний потенціал національної економіки, знижується і без того низький рівень доходів населення та купівельна спроможність й обсяги накопичених активів. У 2022 році національна економіка втратила 29,2% реального ВВП, а 13,5 млн. осіб змушені були покинути свої домівки. Більше 7 млн осіб опинилися за межею бідності, а рівень бідності сягнув 24% населення [2].

Поряд з усіма викликами й проблемами Україна запроваджує заходи у боротьбі з високою інфляцією, що частково пришвидшилася через війну та глобальний інфляційний тиск. Ключовими важелями у стримуванні інфляції залишалися адміністративні заходи Національного банку та уряду України, передусім фіксація курсу гривні та тарифів на газ і тепло. Національний банк України (НБУ), як і більшість центральних банків, підвищив облікову ставку у відповідь на швидкий ріст цін, періодично корегую курс гривні до долара США, щоб підвищити конкурентоспроможність українських виробників і наблизити курсові умови для різних груп бізнесу й населення. Наприклад, у липні НБУ зафіксував 2022 р. офіційний курс гривні до долара США на новому рівні, щоб збалансувати ситуацію на валютному ринку [3].

Таким чином, для забезпечення відносної цінової стабільності країни в умовах воєнного часу потрібно знаходити оптимальні шляхи поєднання тимчасового адміністративного контролю цін, валютних обмежень та раціонування продажів.

Література

1. Інфляційні процеси в Україні і світі та їх перспективи. URL: https://lb.ua/blog/bogdan_danylysyn/513069_inflyatsiyni_protsezi_ukraini_i_sviti.html (дата звернення 12.04.2023).

2. Фінансово-економічні наслідки війни URL: [https://lb.ua/blog/tetiana_bohdan/550614_finansovoekonomichni_naslidki.ht](https://lb.ua/blog/tetiana_bohdan/550614_finansovoekonomichni_naslidki_ht) (дата звернення 12.04.2023).

3. Глобальна інфляція: причини, наслідки і шляхи подолання. URL: <https://adastra.org.ua/blog/globalna-inflyaciya-prichini-naslidki-i-shlyahi-podolannya> (дата звернення 14.04.2023).

4. Керованість інфляцією: наслідки для повоєнного суспільства. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/11/14/693781/> (дата звернення 14.04.2023).

5. Основною причиною прискорення інфляції є війна росії проти України – НБУ. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3591501-osnovnou-pricinou-priskorennainflyacii-e-vijna-rosii-proti-ukraini-nbu.html> (дата звернення 15.04.2023).

6. Національний банк очікує сповільнення інфляції та зростання економіки з наступного року – Інфляційний звіт. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/natsionalniy-bank-ochikuye-spovilnennya-inflyatsiyi-ta-zrostantnya-ekonomiki-z-nastupnogo-roku--inflyatsiyniy-zvit> (дата звернення 15.04.2023).

УДК 330:336

*А.Ю. Бурда, студентка,
О.М. Шевченко, к.е.н., доцент
Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»*

УКРАЇНСЬКИЙ БІЗНЕС В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Малий та середній бізнес (МСБ) є однією з найважливіших складових української економіки. Налагодження роботи національного бізнесу є запорукою того, що державний бюджет буде наповнюватися, а населення зберігатиме платоспроможність. В умовах повномасштабного російського вторгнення підприємства МСБ продовжують лишатися вагомим чинником стійкості держави.

Український бізнес в умовах воєнного стану продовжує поступово відновлюватися. Зростає Ukrainian Business Index (33.9), що свідчить про те, що бізнес почав відновлювати робочі місця, створювати товарні запаси та розширювати клієнтську базу. 93% підприємств залучені у допомогу країні під час війни, в тому числі 67,1% долучилися до волонтерської активності. Крім того, українські підприємці демонструють позитивні сигнали відновлення: поступово зростають темпи реєстрації нових підприємств, відбувається швидкий перехід до впровадження експортних бізнес-стратегій [1].

Майже третина (28%) представників українського МСБ вже розширили свою діяльність на закордонного споживача. Про це свідчать дані дослідження Mastercard SME Index. Ще 21% планують почати це зробити у майбутньому. Наразі українські підприємці найбільше продають свої товари та послуги на ринки США (30%), Польщі (27%), Німеччини (13%), Великої Британії (10%), Литви (10%) та Канади (10%).

Серед найбільш пріоритетних ринків, які український бізнес розглядає для подальшого розширення географії продажів такі країни: Польща (61%); Болгарія (13%); Велика Британія (13%); Італія (11%); Молдова (11%) [2].

У той час, як український МСБ шукає шляхи повернення до повноцінної роботи та продовження розвитку головними проблемами бізнесу в Україні залишаються:

– відсутність достатньої кількості платоспроможних клієнтів на внутрішньому ринку – 62%;